№ 37. 20 czerwienia 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. zà liniejku drobn. drukam.

TELEHRAMY.

U aposzni moment.

19 czerwienia.

Zachodni front.

Na pałudni ad belgijska francuskaj hranicy da Somm — ažyŭlenyje bitwy. Napaść francuzcŭ z rucznymi hranatami na Szawonn (na ŭschodzi ad Wji) była adbita. Niamieckije uzrywy na wiarszyni „La fille morte“ byli udaczny.

U wakolicach Maasu artyleryjskije bitwy uznacawalisia tolki ŭ wieczary. U naczy kala „Miortwaho czeławieka“ i na zachodzi ad jaho, a takže na wuczastku ad lesu Tiomon da krepaści Wo jany dajszli wialikaj siły. U naczy z 18 czerwienia ŭ lesi Tiomon adbita ataka worahoŭ. Dalejszyje sproby atakawać byli ŭczora strymany ahniom. Za aposznije dwa dni tutaka ŭziaty ŭ pałon kala 100 francuzoŭ. Naczynyje ataki kala lesu Fumen adbity rucznymi hranatami.

Žbity ŭ bitwie na pwietry kala Lensu i na poŭnaczy ad Arras pa adnym anhlickim bipłany. 2 latuny zabity. Na zachodzi ad Argonn žbit strełami francuski aeropłan.

Uschodni front:

U paŭnocznaj czaści frontu — nijakich znacznych prypadkoŭ.

Na wuczastku czyhunki miž Lachowiczami i Łunincam, zaniatym wajennymi transportami, skinuta mnoha bomb.

U armiejskaj hrupie hienerała von Linsingena kala Styru, na zachodzi ad Kołkaŭ, i kala Stochodu, ŭ wakolicach czyhunki Kowel Kowno adbity rasiejskije ataki, czaściu dziakujuczy udacznym kontratakam.

Na paŭnocznym zachodzi ad Łucka naszaje wojska wiadzie udacznyje dla nas bitwy. Czysło pałonnych i dabycza uzraśli. Na pałudziennym zachodzi ad Łucka rasiejcy wiali ataki, kirujuczysia na Harochoŭ.

Proci armii hienerała hrafa von Botmer pałažeńnie nia źmianiłosia.

Bałkanski front:

Niczoha nowaho.

Hłaunaja Kamanda Armii.

Z aposznich dzion:

16 czerwienia.

Zachodni front:

Na lewo ad Maasu francuzy wialikimi siłami atakawali pałudzienny skłon «Miortwaho Czeławieka». Paśla udaczy na karotki czas, jany byli adkinuty kontratakaj. Pry hetym my ŭziali ŭ pałon 8 aficeroŭ i 238 sałdatoŭ i zdabyli niekolki kulemiotaŭ. Nowaja ataka worahoŭ pozna wieczeram zusim nia mieła udaczy. Worahi mieli ciažkije krywawyje straty.

Na prawo ad Maasu byŭ tolki silny artyleryjski ahoń.

Uschodni front:

Proci frontu armii hr. Botmera, na poŭnaczy ad Pierewałok, rasiejcy ŭczora dalej wiali swaje ataki. Adbiwajuczy ich, my ŭziali ŭ pałon 400 dusz.

17 czerwienia.

Zachodni front:

U wakolicach Maasu ahoń artyleryi dawoli silny; jon krapczeŭ ranicaj, dachodziaczy asabliwaj siły.

Na paŭnocznym uschodzi ad Sell, u Wogiezach, my ŭzrywami zrabili woraham mnoha szkody i adkinuli na zachodzi ad Senhejm niewialikije družyny worahoŭ.

Praca latuncoŭ była wielmi znacznaja z abodwych bakoŭ. Naszy latuczyje eskadry abkidali bombami Berg, Bar-le-Diuk, a takže wakolicy Domball-Enwill-Lunewill-Blenwill.

Uschodni front:

Proci hrupy armij Linsingena na wuczastku Stochod-Styr razwilisia bitwy. Czaści armii hienerała hrafa Botmera bjucca iznoŭ na poŭnaczy ad Pierewałok.

18 czerwienia.

Zachodni front:

U roznych punktach naszaho frontu — znaczny ahoń artyleryi.

Na lewo i na prawo ad Maasu francuskije ataki adbity. Uziataja francuzami czastka akopu zaniata nami iznoŭ.

Uschodni front:

Armiejskaja hrupa hienerała von Linsingena abapoł Kołkaŭ adbiła ataki rasiejcoŭ. Na wuczastku Turjej ŭ udacznych bitwach my uziali ŭ pałon 11 aficeroŭ i 3446 sałdatoŭ, zdabyli harmatu i 10 kulemiotaŭ. Ataki worahoŭ proci armii hr. Botmera na poŭnaczy ad Pierewałok adbity ahniom artyleryi.

Śmierć hienerała Moltke.

BERLIN. (W.T.B.). Hienerał-anszef Moltke, b. naczalnik hieneralnaho sztabu, pamior ad razrywu serca.

Pahibiel anhlickaho kontrminanosca.

LONDYN. (W.T.B.). Ŭ tuju nocz u kanali zatanuŭ kontr-minanosiec «Aden». Ludzi, aprycz kapitana i dwuch aficeroŭ, wyratawany.

Aŭstryjackije apawieszczeńnia.

WIENA (W.T.B.). 15/VI. *Rasiejski front:* Na pałudni ad Bajany i na poŭnaczy ad Czernowic rasiejskije ataki adbity, i sproba rasiejcoŭ pierajści cieraz Prut strymana. Miž Dniestrom i Prutam worahi mała pasunulisia na ŭschod ad linii Horodenka-Śniatyń. Kala Wiśniowczyka idzie nadta zajadłaja bitwa. Na zachodzi ad Łucka—biez pieramien. Na wuczastku Stochod-Styr sproby worahoŭ nastupać adbity s ciažkimi stratami.

Italjanski front: Zajadły ahoń italjanskaj artyleryi na płoskahoryi Doberdo. Nastupleńnie italjanskaj piachoty ŭ naczy biezmała ŭsiudy adbito.

WIENA (W.T.B.). 16/VI. *Rasiejski front:* Na pałudni ad Dniestra naszaje wojska adbiło kawaleryju worahoŭ. Na ŭschodzi ad Wiśniowczyka szturmy rasiejskich kałonn iduć dalej. U rukach zaszczytnikoŭ astalisia 2 aficery i 400 sałdatoŭ pałonnych. Na Wałyni na ŭsim fronci nowyje bitwy. Na wuczastku Stochod-Styr iznoŭ adbity rasiejskije ataki, dy pry hetym u worahoŭ, jak zaŭsiody, byli wialikije krywawyje straty.

Italjanski front: Bitwy ŭ pałudziennaj czaści płoskahorja Doberdo skonczylisia poŭnaj nieudaczaj italjanskich atak. Na płoskahoryi Asjago—silnyje artyleryjskije bitwy. U wakolicach Ortler naszaje wojska zaniało wiarszynu Tukiet i Madacz.

WIENA. (W.T.B.). 17/VI. *Rasiejski front:* Na Pruci—nijakich prypadkoŭ. Na poŭnaczy ad Niezwiska sproba rasiejcoŭ pierajści cieraz Dniestr nieŭdałasia. Ataki proci pazycij na zachodzi ad Wiśniowczyka iduć z niezmienszanaj siłaj. Na Wałyni — zajadłyje bitwy na Lipie, u wakolicach Łokaczy i na wuczastku Stochod Styr.

Italjanski front: Na fronci Izonco — silny artyleryjski ahoń worahoŭ. Silnyje ataki worahoŭ u wakolicach Mulano (ŭ Tyroli) proci naszych pazycij adbity. Na pałudziennym zachodzi ad Asjago adbita ataka znacznych italjanskich sił. Tut papali ŭ naszy ruki 13 italjanskich aficeroŭ, 384 sałdaty i 5 kulemiotaŭ.

WIENA. (W.T.B.). 18/VI. *Rasiejski front:* Uczora garnizon Czernowic pad koncentrycznym ahniom artyleryi worahoŭ u znaczna pierewažywajuczych siłach prymuszen byŭ adyjści. U naczy worahi udaczna pierajszli cieraz reku i zaniali Czernowicy. Naszaje wojska pakinuło miesto.

Na wałyni naszaje wojska na poŭnaczy ad Lipy, na poŭnaczy ad Harochowa i kala Łokaczoŭ pasunułosia ŭpiarod, adbiŭszy ataki rasiejcoŭ. U naszych rukach astalisia 905 pałonnych i 3 kulemioty.

Na poŭnaczy ad wuczastku Turjej niamieckaje wojska ŭ udacznych bitwach uziało ŭ pałon 3446 rasiejcoŭ, zdabyło 1 harmatu i 10 kulemiotaŭ. Miž Sokalem i Kołkami adbity iznoŭ silnyje ataki rasiejcoŭ.

Italjanski front: Na fronci Izonco, ŭ Dołomitach, u wakolicach Mulano i na pałudziennym zachodzi ad Asjago nowyje italjanskije ataki byli adbity.

Naruszeńnie neutralnaści Rumynii.

ZURICH (W.T.B.). Kamisija, pasłanaja rumynskim prawicielstwam, kab padrachawać szkody ad naruszeńnia rasiejcami neŭtralnaści, wiarnułasia nazad, nia spoŭniŭszy dadzienaho jej zahadu, bo na hranicy idzie zajadłaja bitwa. Hranaty padajuć na 200 metroŭ u hłyb Rumynskaj ziamli.

Nowy gabinet u Italii.

LUGANO. (W.T.B.). Pawodłuh „Secolo“, Boselli razam z Bissolati admowiŭsia ad spaŭnieńnia zahadu karala złažyć nowaje ministerstwo.

RYM. (W.T.B.). 18/VI. Stefani danosić: karol daruczyŭ Boselli ułažyć gabinet.

Kaniec telehram na 4 stranicy.

„Inorodcy“ ab rasiejskim prawicielstwi.

SZTOKHOLM. (W.T.B.). Szwedzkije hazety drukujuć hetkuju adozwu „Ligi inorodcoŭ Rasiei“:

„My, žychary Finlandii, Nadbaltyckaho Kraju i Litwy, žydy, ukraincy, biełarusy, mahometanie, hruziny i paniawolenyje Rasiejej palaki złuczylisia, kab zwiarnucca da pierszaho haamadzianina najbolsz mahutnaj dzieržawy, hdzie wola stanowić hłaŭniejszuju asnowu konstytucii. My žwiarnulisia da prezydenta Złuczenych Sztatoŭ i raskazali jamu ab naszym ciažkim pałažeńni, ab naszych niepamiernych mukach, jakije mi cierpim ad Rasiei, i prasili pamahczy nam. Dahetul my jeszcze nie atrymali atkazu, ale my i niedabiwajemsia jaho, bo wiedajem, szto znajści wychad z hetaho pałažeńnia nia lohka. Ale razam s tym spadziajemsia, szto prezydent, katoraho narod pryzwaŭ dziela zmahańnia za czeławiecznaść i praŭdu, dašć nam pomacz, i nasza meta — ablahczyć jaho zadaczu. Z hetaj pryczyny my ciapier zwiertajemsia da ŭsich naszych ziemlakoŭ — na całym świeci, asabliwa da tych, dziady katorych pakinuli zakąwanyju ŭ puty Baśkaŭszczynu, kab znajści dla siabie prypynak u nowych miejscoch. Usie jany czujuć, jak i my; usim im wiadoma, szto było ŭ Rasiei raniej i szto tamaka robicca ciapier. Usich, chto czuje adrazu da usisku narodoŭ, da ucisku wiery, da biazmiernaho hrabiežstwa i niszczeńnia, da sumysnaho pakidańnia biez apieki biednych i niesczaśliwych, — usich ich my pryzywajem pryłuczycca da naszaj Ligi i pracawać razam z nami. Meta nasza — toje, kab pierad usim czeławieczestwam atkryta i biez strachu zajawić ab naszaj doli. Z hetaj metaj my budziem publikawać dakumenty i karespandencii ab straszennych nasilstwach nad „inorodcami“ ŭ Rasiei. My prosim staronnikoŭ naszych paszyrać hetyje wiedamaści słowam i drukam i tłumaczyć, czamu naszaho pałažeńnia nielha ciarpieć. My wierym u daŭno daznanaje pacsućcio sprawiedliwaści narodoŭ, katoryje znachodziacca ŭ sajuzi z Rasiejej. Jany nia wiedajuć, szto Rasieja karystaje z hetaho sajusu i, prykrywajuczysia im, robić straszennyje prastupki proci swaich paddanych — „inorodcoŭ“. Woś, nasza pierszaja pawinnaść pamahczy pabiedzi praŭdy. My kliczem usich naszych swajakoŭ na całym świeci, ŭsich, u kaho ciacze nasza kroŭ, usich naszych pryjacieloŭ: złuczajciesia z nami, baranicie naszu Ligu, zjednajciesia ŭ sajuz, katory złuczyŭ by ŭwieś świet, i pamažycie nam zdabyć wolu!

Liga «inorodcou» Rasiei.

Pierad nowaj biadoj.

Ad paczatku hetaj wajny rasiejskaje prąwicielstwo abwieszczało pierad usim świetam, szto adna z jaho met — „adwajewać Halickuju Ruś i złuczyć jaje s usiej Rasiejej“. Mnoha hawaryli rasiejskije «liberały» ab «ucisku ukraincoŭ» u Aŭstryi, mnoha śloz praliwali nad ich dolaj. Ale ślozy tyje — heta ślozy falszywyje, žal ich — nia szczyry. Naadwarot: ukraincy, katorych maskali nie pryznawali nawat za asobny narod, katorym zabaranili wuczycca u szkoli i malicca Bohu ŭ rodnaj mowi, katorym nidzie nie dawali nijakaho chodu, kali jany nie „abmaskowilisia“, — ukraincy u Haliczyni, pad aŭstryjackim panawańniem dajszli u aposznim czasi szyrokaj woli, mieli swaje szkoły, swaje himnasii, mieli nawuku ŭ rodnaj mowi ŭ uniwersyteci, mieli poŭnuju wolu wiery, zajmali usielakije urady u swajej ziamli dy byli poŭnymi haspadarami u siabie doma, a zdabytkami swajej kulturnaj pracy dzialilisia i z rasiejskaj Ukrainaj, dzie trywaŭ biezupynny ucisk, dzie rujnawali ŭsio toje, na czym ukrainski narod moh-by asnawać swaju buduczynu, swaju kulturnuju rabotu. I woś u hałowach «abrusicieloŭ» zdaŭna naradziłasia dumka zawajewać Haliczynu, zniszczyć «hniazdo ukrainskaho separatyzmu», dyj tady abmaskowić uwieś ukrainski narod—i tamtejszy, i pražywajuczyj ciapier pad Rasiejej.

Pawodłuh hetaj dumki maskali i «haspadaryli» ŭ Haliczyni, jak im na niejki czas udałosia jaje zaniać. My ŭžo nie raz adznaczywali, jakaja była taja maskoŭskaja «haspadarka», jak tam uciskali wieru unijackuju, jak niszczyli ŭsio kulturnaje bahaćcie ukraincoŭ. I woś ciapier, kali, paśla adchodu rasiejskich wojsk z Haliczyny, ukraincy iznoŭ wolna uzdychnuli i paczali pracawać dziela adbudowy zrujnawanaho žyćcia,— im hrazić nowaja bieda: nowaje rasiejskaje nastupleńnie.

Haliczyna była straszeńnie spustoszena paśla pierszaj bytnaści ŭ joj maskaloŭ. Nowy prychod ich wyniszczyŭ by da zwańnia ŭsio, szto jeszcze ucaleło ad taho razu. I my, z trywohaj uhledajuczysia na aposznije zdareńnia na aŭstryjacka-rasiejskim fronci, szlem bratom-ukraincam szczyraje žadańnia, kab ich staronku abminuła nabližajuczajasia bieda, kab nowy pachod «bratnich» wojsk byŭ strymany siłaju aružža.

Hramadzianin.

Wialikaja zadacza.

Da wielmi niedalokich czasoŭ nasialeńnie naszaho Kraju dzialiłosia na dźwie czaści: „wiarchi“ i „nizy“. Da aposznich prynaležali biełaruskije i litoŭskije narodnyje massy, da pierszych — adarwanaja ad rodnaho pnia, straciŭszaja nacyonalnuju świedomaść miejscowaja szlachta i mieszczanstwo, dy elementy, panajechaŭszyje z susiednich Krajoŭ. Tolki adzin žydoŭski narod može skazać, szto u jaho zaŭsiody byli swaje „wiarchi“ i „nizy“.

Kolkidziesiat hadoŭ tamu nazad hetaje pałažeńnie paczało źmieniacca. Pierszyje zbudzilisia litwiny. Syny litoŭskaho narodu, katoryje raniej, „wychodziaczy ŭ ludzi“, nieminucza hublali swaju nacyonalnaść, prynimajuczy czužuju mowu i kulturu dy nawat źmieniajuczy swajo imia, ciapier paczali razumieć, szto, dajszoŭszy nawuk, dajszoŭszy wyszejszych stanowiszcz, ni kroŭ ich, ni dusza nie źmieniajecca, szto jany astajucca hetkimi samymi litwinami, jak ich braty-chlebaroby. I pamału, krok za krokam stała uzrastać hramadka nacyonalna świadomaj litoŭskaj intelihiencii, katoraja u swajej hramadzkaj pracy piersz za ŭsio staŭlała karyść taho narodu, s kataraho wyjszła, rupiłasia ab patreby duszy i cieła litoŭskich narodnych mass. Hetak litoŭski narod, litoŭskije „nizy“, datul biezhałosyje, zdabyli sabie hołas, a litoŭskaja intelihiencija, apirajuczysia na miljony swaich bratoŭ-harotnikoŭ, zaniała u krajowym žyćci paczesnaje miejsco.

Śledam za litwinami pajszli biełarusy — tolki znaczna paźniej. Ale i u ich naradziłasia swaja nacyonalna-świedomaja intelihiencija, dy miž adpaŭszymi niekali ad biełaruszczyny „wierchami“ szmat u kaho paczało budzicca sumleńnie, žadajuczy, kab szczaśliwiejszyje syny biełaruskaho narodu nie czuralisia siermiažnych bratoŭ, a spoŭnili pierad imi swaju hramadzkuju pawinnaść, baroniaczy interesy i patreby biełaruskich mass. Praŭda, szto czysło predstaŭnikoŭ biełaruskaj intelihiencii, katoraja śmieła zajaŭ aje ab swajej nacyonalnaj jednaści z biełaruskimi „nizami“, — nie wialikaje. Praŭda i toje, szto mnoha biełarusoŭ zatym i niczoha nia mohuć rabić dla swajho narodu: jany zaniaty pracaj dla kuska chleba, dy pracujuć u czužych instytucijach, dla čužoj sprawy, bo swajo žyćcio dahetul nie mahło raźwiwacca s pryczyny straszennaho ucisku pad maskalami. Ale tym wialikszaja zadacza ždže ich ciapier — pry pieramieni palitycznych warunkoŭ žyćcia Kraju.

Ab doli Kraju, ab jaho patrebach i damahańniach može kazać nie taja abo inszaja drobnaja nacyonalnaja hramadka, a sam narod — tyje jaho „nizy“, na jakich apirajecca ŭsia tworczaść Kraju. Rabotnik, chlebarob, szto „ŭsich kormić, adziajeć“,— heta taja siła, s katoraj možna i treba liczycca, hołas katoraj pierawažyć, kali budzie razbiracca pytańnie ab buduczyni naszaj Baćkaŭszczyny. Pierekazać usiamu świetu hety hołas — woś wialikaja, straszennie wažnaja zadacza, jakaja ŭ suczasnym palitycznym pałažeńni wypała na dolu biełaruskaj i litoŭskaj intelihiencii.

U litwinoŭ badaj usie intelihientnyje siły, jakije astalisia u Kraju, mobilizawany dziela tworczaj raboty — dziela staŭlańnia fundamentoŭ dla dalejszaho bytawańnia. U biełarusoŭ takaja mobilizacija tolki paczynajecca. Woś, tolki ciapier paczali atkrywacca biełaruskije szkoły, dzie biełarus, majuczy zabaspieczeny kusok chleba, može spakojna addawać siły swaje narodu. Tolki ciapier dla biełaruskaho intelihienta atkrywajecca dostup da ŭsielakich hramadzkich ustanoŭ. Tolki ciapier paŭstajuć biełaruskije orhanizacii dziela ahulnaho užytku, dzie —pry dalejszym ich raswićci—znojduć miejsce dla pracy tyje biełarusy, katoryje dahetul, dyj jeszcze siańńnia prymuszeny dziela chleba pracawać dla czužych, szasta nia majuczy śmiełaści pryznacca, szto jany biełarusy, kab nia skinuli z miejsca....

Žyćcio szparka idzie ŭpiarod. Jano prymuszaje twaryć usielakije nowyje hramadzkije ustanowy, kab zdawoliwać czyślenyje patreby narodu. Užo kładucca padwaliny buduczaj hasudarstwienaj orhanizacii naszaho Kraju. I zusim peŭna možem skazać, szto pry hetym *na Biełaruskaj ziamli* da wypaŭnieńnia ŭsich tych rabot, jakije dahetul rabili czužyje nam ludzi, *buduć paklikany i biełarusy.*

Nichaj že ŭsie braty naszy, katorym dola sudziła rabić dla drahich — czasta najhorszych worahoŭ naszaho narodu, z nadziejaj hladziać na buducynu, nichaj spasobiacca da tej minuty, kali ich pakliczuć da pracy *dla swaich.* Biełarusy wustami swajej intelihiencii ŭžo hawarać ab sabie pierad usiej Europaj, pierad usim świetam biez pasrednictwa nijakich «apiekunoŭ». I žyćcio swajo jany buduć ładzić swaimi rukami.

I. Mieleszka.

× **Na zjezd u Lozanni.** Jak my dawiedalisia, ad naszaho Kraju na zjezd u Lozanni predstaŭniki palakoŭ nie paklikany. Interesy polskaho narodu buduć baranić na zjezdzi delehaty s Polszczy, a ab naszym Kraju buduć hawaryć adwiecznyje haspadary jaho — biełarusy i litwiny.

Žydoŭski narod budzie mieć swaich predstaŭnikoŭ z-za mież naszaho Kraju.

U Wilni i wakolicach.

× **Ciažkaja utrata.** U piatnicu, 16 czerwienia, u Wilni nieŭspadzieŭki pamior wiadomy litoŭski hramadzki pracaŭnik, ś. p. Jonas Ambrazajtis, katoraho mnoha chto znaŭ pad prozwiszczem „Dziadok“.

Niaboszczyk byŭ szczyrym pryjacielem biełarusoŭ ad pierszych krokoŭ biełaruskaho ruchu, i jaho śmierć wyzwała u biełaruskim hramadzianstwi szczyry žal.

Dzieluczysia z naszymi czytaczami pakul szto tolki hetaj sumnaj wiestkaj, my ŭ czarodnym numery paznajomim ich bližej z žyćciom ś.p. Amrazajtisa, utratu katoraho adczuwajem roŭna z litwinami.

× **Atkryćcie pastajannaj wystauki wyrabou chatniaho remiesła,** katoraja ładzicca ŭ domie b. rasiejskaho wajennaho sztabu pry Wialikaj wulicy, naznaczeno na 24 czerwienia, u subotu.

× **U Biełaruskim Klubi** naładžena ihra ŭ loto. Kulki z numerami wykidajucca maszynaj aŭtomatyczna. Wyhodnaje pamieszczeńnie i dobry paradak u Klubi pryciahiwajuć znacznaje czysło ludziej, katorym u wolnyje wieczary za aposznije dni s pryczyny drennaj pahody nima kudy padziecca.

× **Dziela dziaciej.** Tysiaczy dziaciej naszaho miesta praz usio leta prymuszeny prawodzić czas u horadzi — na swaich ciesnych i dusznych panadworkach. Samo saboj razumiejecca, jak ciažka adbiwajecca heta na ich zdaroŭi. Kab niejak paradzić hetaj biadzie, miestowaja szkolnaja rada na zasiedańni swaim 16 czerwienia, pawodłuh dumki Stadtschulrat'a Te Gude razhladała sprawu ab ustrojstwi na letnije wakacii placoŭ dla himnastyki i hulni dla szkolnikoŭ. Namieczeny placy u Žwiaryncy, Zakreci, Szwajcarskim sadzi, dy ŭ ranicznyje hadziny ŭ Bernardynskim sadzi.

Treba dumać, szto wuczycieli i wyczycielki paczatkowych skoł achwotnie zhodziacca achwiarawać hadzinu — druhuju u dzień, abo i ŭ kolki dzion, kab kirawać himnastykaj i hulniami dziaciej.

× **Prytułak dla kalek.** U takzwanaj kazackaj kazarmi, Antokol № 130, atkrywajeccca prytułak dla kalek. Pawodłuh swajej zdolnaści i sił, kaleki buduć zanimacca lohkimi rabotami, a czaść ad usielakich rabot budzie zwolniena. Pry hetym prytułku budzie łaźnia i stancija dla aczystki ad woszy. Pakoi dla pracy wialikije i wyhodnyje. Prytułak miecimie wialiki sad.

× **Balnica** pry wul. Subocz dla dzieŭczat, katoryje zajmajucca raspustaj, lisznie pierapoŭniena. Z hetaj pryczyny, kab paszyryć balnicu, pryładžywajecca susiedni dom na 160 łožak. Pryjmajuczy pad uwahu, szto i hetaho budzie mała, užo zahadzia pryhataŭlajecca jeszcze adzin dom pry Rudnickaj wul., dzie iduć pierarobki i buduć zakonczeny cieraz 10 dzion.

× **U sajuzi domaŭłaśnikoŭ.** Sajuz domaŭłaśnikoŭ, s pryczyny tah szto za wywoz nieczystot ciapier wymahajuć pa 7 rub. za woz, maniccca sam arhanizawać wywoz ich, spadziajuczysia, szto cenu za woz možna budzie pamienszyć da 4 rub.

× **Pradaža kos.** U budynku Magistratu, Dominikanskaja 3, pakoj 35, prynimajucca zakazy na kosy dla nastupajuczaho sienakosu.

× **Czysło niedastaulenych pisiem** na cywilnaj poczci usio uzrastaje.

× **Apawieszczeńnia.**

I.

Impieratarskaje Gouwernement 26 maja 1916 h. I. N-r 8900/16 wydało hetki prykaz:

Zakupka świežaho miasa ŭ tutejszych kramach usim wajennym zabaroniena.

Hubernatar
padp. von Alten,
Hieneral-Lejtenant.

Ja apawieszczaju hety prykaz' Chto pradaje świežaje, znaczyć, usielakaje niakopczenaje i nie pierarobleпaje ŭ kaŭbąsu miaso wajennym, budzie karany.

Apawieszczeńnie hetaje pawinno być wywieszeno na widocznym miejscy wa ŭsich miasnych kramach i jatkach na rynku.

Wilna, 16 czerwienia 1916 h.

Hradanaczalnik
Pohl.

II.

Ab karowach.

Haspadarski Kamitet u Wilni hatoŭ kupić u wilenskich haspadaroŭ za hatowyje hroszy abo, ŭ patrebi, zamianić na dojnyje karowy ichnyje jałoŭki, znaczyć, takije karowy, katoryje nie dajuć małaka i hetak swaim władzielcom prynosiać tolki wydatki biez nijakaj karyści. Usich władzielcoŭ hetkich karoŭ nastojczywa prosiać dziela ich že karyści zajawicca ŭrazže i nie paźniej 1 lipnia 1916 hodu u Haspadarskim Kamiteci, Addzieł dla Wilni, św.-Jurski prasp. 26.

Wilna, 15 czerwienia 1916 h.

Hradanaczalnik
Pohl.

III.

Apawieszczeńnie ab naznaczeńni nowych najwyszejszych cen na drowy. Najwyszejszyje ceny na drowy naznaczajucca hetkije:

1. U lesi z dastaŭkaj samym pakupcom — za 1 kub. metr 5,50 m.
2. U miestowych składach drewa z dastaŭkaj pakupcom — za 1 kub. metr 9,50 m.
3. Z dastaŭkaj miestam da chaty — za 1 kub. metr 12,50 m.

Pradaža, jak i dahetul, adbywajecca za hatowyje hroszy u miestowym «Bejraci», Daminikanskaja wul. U składach drewa i s dastaŭkaj da chaty, jak dahetul, tak i na dalej pradawacimuć pa 2 kub. metry na kwateru na 2 miesiacy. U lesi — z dastaŭkaj pakupcom — pradajuć da 20 kub. metroŭ na kwateru. Wywoz z lesu dapuskajecca tolki paśla papiaredniaj zajawy niamieckamu lasnomu czynoŭniku i pad jaho nahladam. Za samawolny wywaz drewa, za wywaz pad fałszywymi numerami i pierepradažu droŭ winawatych karacimuć.

Wilna, 14 czerwienia 1916 h.

Hradanaczalnik
Pohl.

ZUSIAHO KRAJU.

Sanitarnyje sprawy.

HRODNA. U miežach upraŭleńnia Hrodny naładženy dźwie sanitarnyje kamisii: dla paŭnocznaj czaści — ŭ Filipowie, dla paŀudziennaj — u druhim punkci. Kamisija ŭ Filipowie składajecca z starasty, wuczyciela, troch duchoŭnych asob, dwuch rabinoŭ, troch felczeroŭ i nadziraciela nad miasam.

Pamiatka minuŭszczyny.

SUWAŁKI. U okruzi upraŭleńnia Suwałk, apracza klasztaru Wigoj, jość jeszcze druhaja cikawaja pamiatka minuŭszczyny. Heta—światynia ŭ Simnie, pabudawanaja ŭ 1520 hadu litoŭskim kniaziem. Budynak hetak silna paciarpieŭ ad wajny, szto ledźwie nie razwaliŭsia. Upraŭleńnie parupiłosia, kab jaho zachawać, i hétaja pamiatka litoŭskaho budoŭnictwa astaniecca dla patomstwa.

Sudowyje sprawy.

SUWAŁKI. Impieratarski akružny sud u wyjezdnoj sessii ŭ Wiłkowiszkach zasudziŭ na śmierć rabotnika Fronckiewicza za ubiŭstwa dziela hrabieža.

Ubiŭstwa.

MITAWA. (W.T.B.). Sielanku Emiliju Praŭde znajszli zabituju. Ubiŭca — palak Anton Wardecki znojdzien i aresztowan. Jon pryznaŭsia da winy.

WIESTKI Z RASIEI.

—•—

Hieneral Leczyckij.

(Z asabistych uspaminou).

Rasiejskije wajennyje apawieszczeńnia wielmi chwalać hłaŭnakamandujuczaho krajniaj pałudziennaj armijej na pałudzienna-zachodnim fronci, katoraja nastupaje na Bukowinu. Pierad wajnoj jon byŭ kamandujuczym uschodnia-sibirskim wajennym okruham.

28 hadoŭ tamu nazad ciapieraszni hienerał byŭ paruczykam i adjutantam u adnym krepasnym batalјoni. U aficerskim korpusie jaho liczyli adukawanym i dobrym aficeram, chacia krychu hordym, bo nie chacieŭ prynaležać da tawaryskich papojek. Jon atkryta žyŭ z udawoj adnaho pałkoŭnika, katoraj dla prakarmleńnia czyślenaj siamji nie chwatało pałkoŭnickaj pensii, i jana słužyła na poczci. Biezmała ŭsie swaje zarobki Leczyckij addawaŭ jej, pakidajuczy dla siabie tolki małuju czastku, kab pražyć. Mnoha razoŭ chacieŭ jon ažanicca s p. R., ale jana na toje nie prystawała, kab nie zwiazywać jaho, dyj baćka Leczyckaho, sielski baciuszka, hraziŭsia prakląć syna, uważajuczy, szto heta budzie hrech i abida jak dla maładoha aficera, tak i dla świaszczenickaho stanu. Leczyckij pierekanaŭsia, szto astajuczysia ŭ swaim harnizoni jon nia može spadziewacca szybkaho pawyszeńnia, nia hledziaczy na swaju adukaciju i starannaść u służbie. Pad toj czas — u kancy 80-ch hadoŭ — u Rasiei pamału paczała szyrycca dumka ab palitycy na Dalokim Uschodzi. Pastanoŭleno było pabudawoć wialikuju sibirskuju czyhunku, i ciapieraszni car, byŭszyj tady naślednikam, adbywaŭ swaju znamienituju padarožu praz Sibir. Leczyckij—ci to z achwoty da pieramien, ci spadziajuczysia zrabić karjeru, paprasiŭ, kab jaho tudy pierewiali. Jeduczy ŭ Sibir, z im zdaryŭsia wielmi niepryjemny prypadak. Zatrymaŭszysia ŭ Maskwie, kab zakupić niekatoryje patrebnyje dla nowaho pałka reczy, jon papaŭ u ruki prafesyonalnych ihrakoŭ, lepiej skazać: szuleroŭ, katoryje jaho i abyhrali da aposzniaj kapiejki. Jon praihraŭ nia tolki swaje „prahony“, ale i kazionnyje hroszy, dadzienyje jamu dziela kupli reczej dla pałka. Tady jon napisaŭ piśmo staromu baćcy, apisywajuczy swaju biadu, i prasiŭ pamahczy jamu, bo inaczej jon budzie prymuszen zastrelicca. Biedny sielski baciuszka, samo saboj, nia mieŭ doma hetkich hroszy. Kab wyratawać swajho lubimca — hordaść siamji, aciec Mikałaj abchadziŭ usich swaich parachwijan i ŭsich znajomych, nia hledziaczy, jakoj jany wiery, i prasiŭ ratawać jaho syna. Szkadujuczy staroha, ludzi dawali pa 5—10 rub., pakul nie złažyłasia patrebnaja suma. Hroszy byli pasłany maładomu, tolki szto naznaczenamu kapitanam aficeru, katory szczaśliwa prybyŭ na miejsco służby na Dalokim Uschodzi.

Skora paśla hetaho stary baciuszka pamior, a siemja jaho wyjechała niekudy, i piszuczyj heta straciŭ z waczej aficera i zusim ab im zabyŭsia. Tolki praz 14 hadoŭ, kali rasiejskije hazety apawieścili ab pałkoŭniku Leczyckim, katory adznaczyŭsia, kamandujuczy uschodnia-sibirskim pałkom ŭ bitwach z japoncami. Ja tady prypomniŭ maładoha paruczyka Leczyckaho i sumnaje zdareńnie z im u Maskwie. Ani ja, ani maje znajomyje, katoryje kaliś znalisia z im, nia dumali, szto z skromnaho typowaho rasiejskaho aficera z usimi dobrymi i błahimi rysami wyjdzie znamienity ŭ suświetnaj wajnie hieneral, kamandujuczyj adnej z armij.

E. Z.

Z hramadzkaho życcia.

Uzrost reakcii.

Hazeta maskoŭskich prafesaroŭ, «Russkija Wiedomosti», pisze:

Rasiejski minister-prezydent, Sztyrmer, pawiedamiŭ Sajuz miest, szto zasiedańnia i narady jaho na ŭwieś czas wajny zabaronieny. Sajuz Sibirskich miest, katory ŭžo daŭno prasiŭ pazwolić jamu zrabić zjezd, atrymaŭ atkaz z admowaj. Na pastupowyje kruhi zahad Sztyrmera zrabiŭ nadta silnaje ŭražeńnie, bo hetym reakcija zrabiła ŭsiamu pastupowamu ruchu udar, katory zadzieržywaje razwiccie wolnaj dumki i robić niemahczymym kantrol hramadzianstwa nad haspadarkaju prawicielstwa. Ka-dety choczuć padniać hetu sprawu ŭ Hasudarstwienaj Dumie i damahajucca, kab prawicielstwo źmianiło swoj dziki zahad, zusim niazhodny z liberalnymi zajawami predstaŭnikoŭ Rasiei za hranicaju.

Jak panoszycca ciapier rasiejskaja reakcija, widać s pramowy senatara Sudiejkina, b. naczalnika hłaŭnaho upraŭleńnia dla spraŭ druku, kataraho nichto nia može zapadozryć u „liberaliźmie“ i žadańni „rujnawać asnowy samodzieržawija“. Na bankieci, katory jamu ustroili na razwitańnie jaho supracoŭniki, senatar Sudiejkin apawiedaŭ ab pryczynach jaho adstaŭki. Jon liczyŭ zaŭsiody, szto upraŭleńnie dla spraŭ druku i pressa — heta nia worahi, a supracoŭniki, u katorych adna meta: prawilna tłumaczyć narodu palitycznaje i wajennaje pałažeńnie. Stojuczy na hetym hrunci, Sudiejkin zaŭsiody staraŭsia zdabyć dawierje rasiejskaj pressy. Na žal, jaho prahramu Sztyrmer pryznaŭ «nie na miejscy i nie na czasi». Wypracawany im pastupowy prajekt zakona ab druku hetak sama niespadabaŭsia haławie rasiejskaho prawicielstwa. Pry takich warunkach Sudiejkin uważaŭ swaju dalejszuju pracu bieskarysnaj, a siabie — za czełowieka, nie adpawiednaho nastrajeńniam „sfer“.

Kali Sudiejkin papraŭdzi hawaryŭ szczyra, dyk treba tolki dziwicca jaho lohkawiernaści, bo ab nastrajeńniach prawicielstwa i meci jaho palityki wiadoma ŭsim. Kali jon prymuszen byŭ wyjści u adstaŭku za swoj „liberalizm“, dyk jasna

---

Č czytajecca, jak CZ; Š—jak SZ.

S papierou Olhierda Obuchowiča.

(Pačatak u № 33).

X. Literaturnaje apraŭdańnie.

Prahledajučy maje wieršy, Francisz Bohušewič zrabiŭ uwahu, što u mianie nia ŭsiudy bywajuć ŭłaściwyje biełaruskaj mowie akcenty. Na heta ja jamu adpisaŭ:

U haworcy jość ružnica
miž majeju i Twajej:
majej — pušču, Ptyč hranica,
Ty — Panarski saławiej!..

Heta značyć: u Biełarusi jość mnoha asobnych dyalektoŭ-hutarak i ŭ haworcy miž Mahilewam nad-Dnieprawym, Mozyram i Hrodniaj bywaje wialikaja roznica nia tolki u akcentach, ale jość i mnoha cikawych prowincyonalizmoŭ. Ot, naprykład, niekolki našych paleska-biełaruskich prowincyonalizmoŭ, — ručajusia, što ich u Wilenska-Hrodzienskaj biełaruskaj mowie abo saŭsim nie užywajuć, abo užywajuć redka. „*Naščadź*“ — patomstwa, budučaje pakaleńnie, „*Niškom*“ — cichačom, pakryjomu, chawajučysia; „*Plon*“ rastok, małady biełу kareńčyk pry ziarnie; i šmat inšych.

Mnie pierš za ŭsio idzie ab toje, kab wyskazać, što ja chaču, kab pačuli myśl maju i kab słowy karennyje biełaruskije pry pamačy našaj literatury atrymali jak najšyrejšaje obywacielstwa. I dziela hetaho ja nie scieśniaju swajho dyalektu, užywajučy słowy i zwaroty ahulna biełaruskije. Hetak pastupajučy, ja kładu u literaturu swoj pryrodny dyalekt biełaruskaj mowy, dajučy najlepšaje z jaho. U kancy niewiadoma ješče, katory dyalekt biełaruski pieramože. U Francyi — spierša dyalekt prawincii Langeu d'Oc mieŭ pierewahu u francuskaj literatury, a paźniej Langeu d'Oni — ciapierašniaja francuščyna. Heta treba pamiatać i naszym literataram i purytanizmam nie zabaŭlacca!

XI. Spas 20/VII 1904.

„Pryšoŭ Piatrok, apaŭ listok; pryšoŭ Illa, apało dwa; pryšoŭ Spas — usiamu čas“.

Siahońniašni dzień umacawaŭsia u majej pamiaci: pieršy raz pačuŭ ja, jak da mianie skazana „Dziedu, Dziedku!“ Było hetkaje zdareńnie: pad wiečar zajšoŭ ja da majho daŭnaho susieda, p. Symona Legatowiča, i trapiŭ tam na dažynki. P. Symon, majučy dobraju hramadu rabotnikoŭ da apłaty i pačastunku, sawaŭ koždamu u ruki kwitok na zaroblenyje hrošy i, ničoha nia kažučy, išoŭ dalej. Piśmiennaho u hetaj hramadzie nikoha nie było, a ja apynuŭsia miž sielanami, dyk pačali spierša paadnamu, paśla hramadaj zwiertacca da mianie: „Dziedu, dziedku, — pračytajcie!“ Staraść miła z hetym pawitańniem mnie uśmiechnułasia; zbudziŭsia dobry humor... Pajšoŭ šukać ja hožuju panienku, Maniu Legatowičanku, kab „dzieŭki krasnaj ručki biełу“ uračyli moj świeža atrymany patent na starečuju pawahu „Dzieda“. *Sclavus saltans*, a adnak niejak miła, —čuju u sabie sławianina. Narod rabočy zaŭziata tancawaŭ u słaŭnaj sali Zareckaho pałacu, brała achwota i mnie patancawać, ale ŭražeńnia byli inšaho źmiestu.

Zareče pamiataju s tych časoŭ, kali ja byŭ taki maleńki, što prysmaki mnie na kreśli, a nie na stale staŭlali. Paśla nia byŭ tam let kolkinadcać... Zareče — heta tolki častka Hłuskaho hrafstwa; atrymaŭ jaho p. Karol Nerezyuš za dakanańnie wielmi cikawaj sprawy, tak zwanaj Ekdywisii Hłuskaj. Ale, dziela ŭdziačnaści i pašany da p. Karola, raskažu ab im asobna.

(Dalej budzie).

szto zamiaściüszyj jaho praf. U dincew — wyrazny konserwatar, i możem tolki wykazać swoj spohad ra siejskaj pressi s pryczyny taho, szto jej sulić nowaje naznaczeńnie.

U Hasudarstwi enaj Dumie.

KOPENHAGA. Na zasiedańni rady starszyn Has. Dumy było praczytano predłažeńnie prawych nacyonalistoŭ ab wydaleńni z Dumy polskaho deputata Łempickaho, katory tak sama padpisaŭ zajawu uciskanych narodoŭ Rasiei, pasłanuju Wilsonu. Łempicki astaŭsia ŭ Warszawie, i jaho winawac'ać u ahitacii proci Rasiei. Predłažeńnie hetaje, paśla razhladu jaho, było adkinuto, bo Duma pa zakonu nia maje prawa wydalać deputatoŭ za ich palitycznyje pahlady.

= S pryczyny taho, szto rasiejskaje prawicielstwo nia maje za saboj ciapier bolszaści ŭ Dumie, na katoruju mahło-by ŭ kožnym zdareńni apiercisia, — jano rupicca ab toje, kab razbić „pastupowy blok" i prawuju czaść jaho źwiazać s «kazionnymi» partijami. Z hetaj metaj jano ŭžo wiało hutarku z bolsz wydatnymi predstaŭnikami prawaho kryła pastupoŭcoŭ, ale niczoha nie dajszło, i razbić „pastupowy blok" nie ŭdałosia.

= Hramadzkaje nastrajeńnie jeszcze nie wyzwaliłosia ad taho ŭražeńnia, jakoje wyzwali hutarki ŭ Dumie s pryczyny prajektu zabaranić pradažu miasa na try dni ŭ tydni i uboj — na dwa dni.

Dakładczyk paddzieržywaŭ hety prajekt prawicielstwa i na mocy statystyki wykazaŭ, szto hadoŭla skaciny szmat pamienszyłasia i zapasu žywoj skaciny nima. Mongolskaj skaciny, jak i pa ŭsiej Rasiei, nia hetak mnoha, jak zdawałosia. Ad 1901 da 1915 hodu czysło skaciny pawialiczywałosia ŭ hod tolki na 173.000 sztuk, — znaczyć, na hetulki, skolki ciapier armija zjedaje u dwa tydni. Pry takich warunkach ustanaŭleńnie bolszaho czysła posnych dzion dakoncze patrebno. — Dakład hety wyzwaŭ abureńnie asabliwa miž lewymi deputatami, katoryje zajaŭlali, szto pałažeńnia paprawić užo nielha. Deputat Wielichoŭ skazaŭ: «U tym hadu nas pabili s pryczyny niedachwatki patronoŭ, a sioleta treba pryhataŭlacca da razhromu s pryczyny niedachwatki miasa. Kali zakon projdzie, dyk zrobicca hetkaje pałažeńnie: try dni ŭ tydni my nia budziem kuplać miasa, bo heta zabaroniena, a czatyry dni — zatym, szto jaho nia budzie. Ŭsia bieda ŭ tym, szto sprawa žyŭnaści znachodzicca ŭ rukach niahodnych wiery czynoŭnikoŭ. Addajcie jaje ŭ bolsz peŭnyje ruki, kab byŭ nahlad hramadzianstwa, — u ruki ziemstw i inszych hramadzkich ustanoŭ». — Deputat Wostrotin rezka napadaŭ na wajennyje ŭłaści, katoryje ŭ tym hadu, adstupajuczy, uhnali paŭtara miljona sztuk skaciny, bolszaja czaść katoraj zdochła ŭ darozi s pryczyny śpiesznych pachodaŭ. Hetak lohkamysnaja haspadarka niszczyła mieńnie narodu. — Deputat Skobielew skazaŭ: „Usio hawaryli ab hoładzi ŭ Niamieczczyni, ale nia dumali ab swajej buduczyni. Paśla adstupleńnia tej wosieńniu, kab padniać duch wojsk i prywiazać ich da siabie, wajennyje ŭłaści karmili sałdatoŭ miasam u wolu, lisznie pawialiczyŭszy porcii miasa; ciapier z hetaj pryczyny miasa niechwataje". Jakim sposabam adbywajecca karmleńnie sałdatoŭ, jon nie chacieŭ hawaryć, kab nie zawadzić sporki z marszałkam Dumy.

Prajekt hetaho zakona addali nazad u kamisiju — dziela dalejszaho apracawańnia.

KOPENHAGA. (W.T.B.). Pawodłuh «Birž. Wiedom.», dumskaja kamisija da wajennych i haspadarskich spraŭ razhledała pytańnie ab spažyŭnych praduktach. Asabliwa zatrymałasia jana nad pytańniem ab niedachwatcy miasa i ab strymańni niszczeńnia skaciny, czysło katoraj za czas wajny pamienszało blizka na paławinu. Kamisija pastanawiła ustanawić 4 posnyje dni, u czasi katorych nielha pradawać miasa, i 3 dni u tydzień, kali nielha bić skaciny.

Pazyka u Amerycy.

LONDYN. (W.T.B.). Rasieskaja pazyka 10 miljonoŭ funtoŭ sterlingoŭ zroblena u Nju-Jorku.

Niedachwatka praduktoŭ.

BERLIN. (W.T.B). „Voss. Ztg." danosić s Pieciarburha:

Sajuz fabrykantoŭ pawiedamiŭ kooperatywu pieciarburskich rabotnikoŭ, szto czleny jaje nadalej mohuć strymliwać u dzień tolki pa 200 gramoŭ miasa abo kaŭbasy.

Cukru kožnamu stałomu czeławieku ŭ Pieciarburzi i Maskwie wydajuć na miesiac 1.700 gramoŭ; U miestoch, dzie bolsz 150.000 dusz, — 1.000 gr.; u inszych miestoch — 600 gr., a pa wioskach — 335 gr.

Rasputin straciŭ łasku.

CHRYSTYANIJA. (W.T.B.). Padarožnyje z Rasiei apawiedajuć, szto Rasputin straciŭ carskuju łasku. Zrabiŭ heta Sztyrmer. Rasputin manicca pieresialicca u Ameryku.

Rasiejski manach Iliodor, katory ad studnia miesiaca, ŭciokszy z Rasiei, byŭ u Chrystyanii, wyjechaŭ 12/VI na parachodzi „Bergen" u Nju-Jork.

Kala wajny.

Ab rasiejskim nastupleńni.

ROTTERDAM. (W. T. B.). „N. Kur." każe, szto rasiejskaje nastupleńnie tolki tady adabjecca na chodzi wajny, kali jano pacznieсca i na ŭsich inszych frontach dy pojdzie wielmi szybka. Ale heta niepadobna da wiery, bo naŭstupleńnie ŭžo strymałosia.

Strymańnie rasiejskaho nastupleńnia wyzywaje ŭ Paryžy wialiki niepakoj. „Matin" pisze, szto nawat zaniaćcie Czerniowiec nie źmianiło-by ahulnaho frontu. Herwe pisze ŭ „Victoire" dasłoŭna: „Czym hramczej czutny z rasiejskaho frontu pabiednyje kryki, tym bolsz raście niespakojstwa ŭ Paryžy, bo franzuskije sałdaty hublajuć swaju adwahu".

SZTOKHOLM. (W.T.B.). Jak danosiać s Pieciarburha, u prydwornych kruhach wielmi niezdawoleny Brusiłowym, katory ŭ bitwach na Wałyni biez žalu marnawaŭ ludziej. Jak dumaje adzin rasiejski aficer, straty rasiejcoŭ ranienymi i zabitymi dachodziać da 250.000 dusz.

Kala śmierci Kitczenera.

Kali rasyszłasia wiestka ab śmierci Kitczenera, jeduczaho ŭ Rasieju,— usie byli wielmi zadziŭleny, szto jon u hetki wostry moment nadumaŭ pakinuć swaju armiju. Ciapier wyjaŭlajecca, szto da hetaho Kitczenera prymusili wielmi surjoznyje pryczyny.

Jak daŭno wiadoma, sajuźniki doŭhi czas zmaŭlalisia ab adnaczasnym nastupleńniu na niemcoŭ na ŭsich wajennych frontach. Hłaŭnaja zadacza pry hetym wypadała na dolu rasiejskaj armii. Sajuźniki wiedali, szto wialikije aŭstryjackije siły pierawiesieny z rasiejskaho na italjanski front, dzie paczałosia energicznaje nastupleńnie. Z hetaj pryczyny jany i nad●ali, nie czekajuczy, nastupać na froncі miž Prypiaćciu i Rumynijej, dy liczyli patrebnym zrabić tak, kab u hetym czasi niemcy nie mahli pamahczy aŭstryjakam. Z hetaj metaj anhliczanie wysadzili na francuskaj ziamli znacznyje nowyje siły i paczali tam nastupać na niemcoŭ, kab adciahnuć ich wojska. Na asabistuju prośbu Cara, katoramu czamuści zdawałosia, szto Kitczener — wialiki strateg, pastanoŭleno było pasłać Kitczenera ŭ rasiejskuju Hłaŭnuju Kwateru, kab pamahaŭ tam swaimi radami.

2 czerwienia ŭ Pieciarburzi dawiedalisia, szto anhlicki wajenny agient z dwuma pamocznikami wyjechaŭ u Archangielsk spatykać Kitczeniera i jaho sztab z 28 anhlickich aficeroŭ. Ab hetym apawiedali tolki na sławach, bo hazetam było zabaroniena szto-budź pisać. Tym czasam pałudzienna-zachodnim żaleznym daroham zahadali na najbližszy aŭtorak pryhatawać ekstrenny pojezd i prybrać jaho anhlickimi emblemami.

Niamieckaja padwodnaja łodka swajej torpedaj zrabiła ŭsie hetyje pryhataŭleńnia lisznimi.

Wiestki, jakije iduć z Rasiei, adkidajuć zawiereńnia anhliczan, bytcym s Kitczeneram utanuło ŭsiaho tolki niekolki dusz z jaho bliżejszaj świty. Honorowuju słužbu pry anhlickaj wajennaj delehacii pawinny byli spaŭniać, apracza adnaho hienerał-majora i rotmistra dziela słužby pry asobi Kitczenera, jeszcze 7 druhihh rasiejskich sztabowych aficeroŭ, kab być pry inszych czlenach sztabu Kitczenera. Heta pakazwaje, szto pry Kitczenery było nia miensz 7 anhlickich hienerałoŭ, bo paczesnaja słužba naznaczajecca dla czużaziemnych haściej, czynam nie nižej hienerała.

TELEHRAMY.

Proci wajny.

Ab pasrednictwie Szwejcaryi.

BERN. (W.T.B.). U «nacyonalnaj radzi» Szerer skazaŭ, szto jon liczyć za abmyłku toje, szto prawicielstwo nie pasuliło dahetul swajho pasrednictwa. U aposznim czasi chodziać czutki, szto neŭtralnyje dzieržawy zmaŭlajucca, kab predłažyć razam swaje usłuhi dziela pasrednictwa. Czamu Szwajcaryja da hetaho nie pryłuczyłasia? Skandynaŭskije dzieržawy bolsz aktyŭnyje, czym Szwejcaryja. Ŭ Haazie było pastanoŭlena, szto neŭtralnyje hasudarstwy majuć prawo predłažyć swaje usłuhi. Wajennaje pałažeńnie —hetkaje, szto supolnaje pasrednictwo neŭtralnych—mahczymaje.

Za wajnu.

Pryhataŭleńnia Rumynii.

PIECIARBURH (W.T.B.). „Russ. Inwalid" danosić, szto zakonczena orhanizacija 47 nowych rumynskich pałkoŭ.

BERN. (W.T.B.). B. anhlicki minister Goszen pisze ŭ „Zur-Ztg.":

Anhlicki narod nie pacierpić hutarak ab miry, pakul nia dojdzie da mety, jakoj Anhlija dabiwajecca wajnoj.

U Irlandii.

ROTTERDAM (W.T.B.). Padarožnyje s Londynu każuć, szto tawarny pojezd z wajennymi materjałami na linii Dublin—Dendal uzorwan irlandzkimi paŭstancami ŭ paniadziełak paśla Trojcy. Hazetam zabaroniena pisać ab hetym.

AMSTERDAM (W.T.B.). „Times" danosić, szto samaja popularnaja partija u Irlandii — «sinn-fejnery». U Korku „sinn-fejnery" ustroili demonstraciju s pryczyny razhromu anhlickaho fłotu. U Dublinie ŭ teatrach i kinematografach jany atkryta wiaduć swaju ahitaciju. Na wulicach, nia hledziaczy na zaboronu, «sinn-fejnery» chodziać z swaimi znakami na rukawach. Mohuć lohka paczacca nowyje biezparadki.

AMSTERDAM (W.T.B.). Z Dublina dachodziać wielmi surjoznyje wiestki ab ruchu «sinn-fejneroŭ». Na wulicach i ŭ teatrach adbywajucca demonstracii. Nowych styczek s palicijej nielha budzie abminuć.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

CHRYSTYANIJA (W.T.B.). Rabotnicki kongress admowiŭsia wybrać ad siabie czlena u prymusowy pasrednicki sud.

Soc.-dem. kongress pastanawiŭ siahońnia zakonczyć zabastoŭku.

BERLIN (W.T.B.). „Lok. Anz." danosić:

U tuju niadzielu na schodzi socyal-demakratoŭ budzie padadzien prajekt wykazać niedawierje uradu partii i admowicca ad zapłaty ŭsich czlenskich składak.

BERLIN. (W.T.B.). Niamiecki kongress 1 czerwienia hetaho hodu nаładziŭ u Berlinie, Schönhauser Allee 131, swaje biuro dziela pomaczy achwiaram wajny, dajuczy swaim czlenam biezpłatnuju radu. Pradsiedacielu prafesyonalnych sajuzoŭ daruczena zawiedywać hetym biuro.

ZURICH (W.T.B.). Soc.-dem. hazeta „Narodnaja Dusza" danosić z Anhlii, szto czysło rekrutoŭ, niejaŭlajuczychsia na pryzyŭ, usio uzrastaje. Adzin soc.-dem. z Blak-Bernu pawiedamlaje: kali aficer wystupiŭ proci antymilitarystoŭ i hadaŭ sałdatam wyjści napierad tym, chto z im nie zhadżajecca, dyk uwieś front wyjszoŭ upierad.

ROTTERDAM (W.T.B). Anhlickaja socyalistycznaja hazeta «Labour Leader» pisze, szto prawicielstwo pa ŭsiej Anhlii paczało uciskać jaje i ŭsie braszury, wydawanyje rabotnickaj partijej, s pryczyny ahitacii za mir i proci prymusowaj wajennaj pawinnaści. U pałudziennym Wallisie uciskajuć i czasta aresztowywajuć raznoszczykoŭ i pradaŭcoŭ hazety.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.